

**PEDAGOGISK OPPLEGG
FOR «EG ER I GÅR»**

Utarbeidd av Janne Karin Støylen og Sogn og Fjordane Teater

OM FRAMSYNINGA

«Eg synest at eg er mykje åleine. Men eigentleg er eg vel ikkje det. Dei seier jo at her skal det vere folk heile tida, men for meg, når eg ikkje ser folk, så er det akkurat som eg ikkje kan tru at det er nokon her. Eg er jo ein umulius på den måten, då. Og sikkert på andre måtar og.» Det seier 101 år gamle Alvhild Stafsnes.

Tolv livshistorier frå den siste krigsgenerasjonen blir til èi teaterframsyning. Manus er basert på intervju med Alvhild Stafsnes og elleve andre av fylkets seniorar i alderen frå nokre-og-sytti til meir enn hundre. Då dei var små budde dei på gardar som brødfødde dei. Så kom krigen, så kom kjærleiken, så kom ungar, arbeid, slit og glede. Så kom alderdomen og einsemda. Vi institusjonaliserer både barndomen og alderdomen slik at vi ikkje når kvarandre med historiene vi kunne delt. No strekkjer Sogn og Fjordane Teater ut handa til alle generasjonane som kjem etter desse tolv.

Arbeidsmetoden er ikkje ny for Sogn og Fjordane Teater. Fleire framsyningar har vore laga på bakgrunn av intervju med verkelege personar. Men der intervjupersonane tidlegare har vore anonyme, står den eldre garden no fram med fullt namn. Dei kjem frå alle delar av Sogn og Fjordane, og representerer eit snitt av dei godt vaksne innbyggerane i fylket. Dei bidreg òg med autentisk fotomateriale frå livet dei har levd.

Menneske i svart-kvitt. Det er slik vi ser dei for oss, dei som har levd ei stund og ikkje lenger går så fort framover. I denne framsyninga deler dei rundhanda av erfaringane sine, slik at vi som kjem etter kan forstå kvar vi kjem frå. Denne kunnskapen kan vi i tur dele vidare. Ein vakker dag er det vi som er i går.

MANUS OG REGI **Bodil Kvamme**

BASER PÅ INTERVJU AV **Janne Karin Støylen og Bodil Kvamme**

KOREOGRAF **Hilde Sol Erdal**

KOREOGRAFASSISTENT **Miriam Førde**

MUSIKALSK TILRETTELEGGING **Harald Dahlstrøm**

FOTO OG VIDEODESIGN **Johan Moen**

LYSDESIGN **Krystian Myska**

KOSTYME **Anna Wingård**

REKVISITØR **Synnøve Ringdal**

INSPISIANT/SUFFLØR **Karoline Solbakken**

Turné i samarbeid med Den kulturelle skulesekken Sogn og Fjordane.

«EG ER I GÅR» - MEDVERKANDE

Marit Østbye

Annlaug Børsheim

Claus Sellevoll

Kyrre Eikås Ottersen

DANSARAR

Sunnfjord: Sarah Thingnes, Kolbjørn Bergset, Tollef Årdal, Elin Pehrson Grytting, Arne Fossøy, Kjersti Marie Imerslund

Sogn: Gunvor Grov, Marit Aafedt Fjærestad, Erling Berge, Arne Fossøy, Sigrun Vigdal

Nordfjord: Marit Helgheim, Else Tystad, Solfrid Helgheim, Anne-Karin Olsen, Elin Grytting, Kjersti Marie Imerslund

INFORMANTAR

Alvhild Stafsnes (100) Audny Nigardsøy (80), Magnhild Lie (87), Mari Hjelle (93), Solveig Karlsen (91), Ragnhild Lægreid (86), Aud Gunvor Lægreid (84), Magnus Øvrebø (82), Kjartan Leirpoll (84), Sarah Thingnes (81), Halldis Svidal (87), Christen Knagenhjelm (71), Ola Nyhagen (86).

OPPGÅVER FØR FRAMSYNINGA

1. Diktverkstad

Skriv eitt eller fleire dikt med to strofer. Strofene skal starte slik:

«Før var eg...»

«No er eg...»

Du kan legge til berre eitt enkelt ord eller fleire setningar. Skriv i 15 minutt, skriv gjerne fleire dikt. Vel det diktet du er mest fornøgd med, skriv det på ein lapp, lever til læraren. Læraren les opp dikta i klassen og samtalar med elevane:

- Kva skal til for at ein tekst gjer inntrykk og vert hugsa?

2. Livsvisdom – omsetjingsoppgåve.

Vedlagt finn de ei sitatliste frå forfattarskapen til Mark Twain. Sitata skal klippast opp som lappar og leggjast i ei skål:

- Elevane trekk kvar sin lapp og skal skrive ei norsk omsetting av sitatet.
- Legg lappane med det engelske sitatet tilbake i skåla.
- Heng opp arka med dei omsette/norske sitata på ein synleg plass i klasserommet. Elevane skal no trekke ein lapp frå skåla på nytt.
- Finn lappen med den norske omsettinga som passar til sitatet på lappen du no har.
- Monter lappen med sitatet saman med den norske omsettinga.

Diskuter i klassen: Desse sitata er formulert av ein forfattar som levde for over hundre år sidan. Er hans tankar om livet aktuelle for oss, i vår tid? Kvifor/kvifor ikkje?

3. Carpe diem, memento mori. Grip dagen, hugs at du skal døy.

Lag ei liste over det du drøymmer om og vil bruke livet ditt til. Kva må du få gjort før den store, svarte bilen kjem og hentar deg? Skriv ned ti punkt.

Les opp lista til kvarandre i par, to og to. Kva er likt, kva er ulikt? Er det noko du vil forandre? Juster lista di og legg den i ein konvolutt med namnet ditt på.

Læraren samlar inn konvoluttane og tek vare på dei. Til eit klassejubileum kan dei hentast fram att og delast ut igjen til elevane.

OPPGÅVER ETTER FRAMSYNINGA

1. Elevane gjer seg først individuelle notat om framsyninga og samtalar om følgande punkt etterpå:
 - Kjende du deg att i noko av det som vart fortalt?
 - Var det noko som overraska eller gjorde spesielt inntrykk på deg?
 - Korleis likte du framsyninga?
2. Sjå TED-forelesinga «What makes a good life»
https://www.ted.com/talks/robert_waldinger_what_makes_a_good_life_lessons_from_the_longest_study_on_happiness?referrer=playlist-the_most_popular_talks_of_all#t-754418
3. Gode ord: Ta opp telefonen din. Send ei melding, messenger eller snap til nokon i familien din som vil bli glad for nokre gode ord frå deg.
4. Skriv ei teatermelding. Gå saman i grupper. Ei teatermelding har vanlegvis fire delar:
 - Introduksjon: kven har sett opp framsyninga, kvar har meldaren sett framsyninga og eit par ord om kva for ei oppleving dette var.
 - Skriv eit avsnitt med ei oppsummering av framsyninga.
 - Analyser framsyninga. Forklar kva du synest var interessant, kva undra du deg over, kva var det du ikkje forstod, kva sakna du, kva greip deg, etc. Kommenter gjerne dei sceniske effektane: kostyme, scenografi, musikk, lys, skodespelarprestasjonar, lengde på framsyning etc.
 - Oppsummering av framsyninga og korleis totalopplevinga av dette var. Terningkast?

Send gjerne teatermeldinga til post@softeater.no

VEDLEGG TIL OMSETJINGSOPPGÅVA (OPPGÅVE 2)

Mark Twain-sitat:

- “Twenty years from now you will be more disappointed by the things you didn’t do than by the ones you did do. So, throw off the bowlines. Sail away from the safe harbor. Catch the trade winds in your sails. Explore. Dream. Discover.”
- “The secret of getting ahead is getting started.”
- “Continuous improvement is better than delayed perfection.”
- “With courage you will dare to take risks, have the strength to be compassionate, and the wisdom to be humble. Courage is the foundation of integrity.
- “Life is short, break the rules. Forgive quickly, kiss slowly. Love truly. Laugh uncontrollably and never regret anything that makes you smile.”
- “All you need in this life is ignorance and confidence, and then success is sure.”
- “Give every day the chance to become the most beautiful of your life.”
- “The world owes you nothing. It was here first.”
- “Do something every day that you don’t want to do. This is the golden rule for acquiring the habit of doing your duty without pain.”
- “I can teach anybody how to get what they want out of life. The problem is that I can’t find anybody who can tell me what they want.”
- “Don’t wait. The time will never be just right.”
- “It is wiser to find out than suppose.”
- “We are all in the gutter, but some of us are looking at the stars.”
- “Courage is resistance to fear, mastery of fear, not absence of fear.
- “Wisdom is the reward you get for a lifetime of listening when you would rather have talked.”

- “The two most important days in your life are the day you are born and the day you find out why.”
- “It is better to deserve honors and not have them than to have them and not deserve them.”
- “Never argue with stupid people, they will drag you down to their level and then beat you with experience.”
- “Never allow someone to be your priority while allowing yourself to be their option.”
- “Life does not consist mainly, or even largely, of facts or happenings. It consist mainly of the storm of thoughts that is forever flowing through one’s head.”
- “A half-truth is the most cowardly of lies.”
- “The more I learn about people, the more I like my dog.”
- “A man cannot be comfortable without his own approval.”
- “The trouble is not in dying for a friend, but in finding a friend worth dying for.”
- “Kindness is the language which the deaf can hear and the blind can see.”
- “Any emotion, if it is sincere, is involuntary.”
- “To get the full value of joy you must have someone to divide it with.”
- “I can live for two months on a good compliment.”
- “A lie can travel half way around the world while the truth is putting on its shoes.”
- “I am an old man and have known a great many troubles, but most of them never happened.”
- “Books are for people who wish they were somewhere else.”
- “Never tell the truth to people who are not worthy of it.”
- “The best way to cheer yourself up is to try to cheer somebody else up.”
- “Action speaks louder than words but not nearly as often.”

- “Keep away from people who try to belittle your ambitions. Small people always do that, but the really great make you feel that you, too, can become great.”
- “Do the thing you fear most and the death of fear is certain.”
- “Do the right thing. It will gratify some people and astonish the rest.”
- “Good friends, good books and a sleepy conscience: this is the ideal life.”
- “When you fish for love, bait with your heart, not your brain.”
- “You can’t depend on your eyes when your imagination is out of focus.”
- “I do not fear death. I had been dead for billions and billions of years before I was born, and had not suffered the slightest inconvenience from it.”
- “If you tell the truth, you don’t have to remember anything.”
- “The man who is a pessimist before 48 knows too much; if he is an optimist after it, he knows too little.”
- “The fear of death follows from the fear of life. A man who lives fully is prepared to die at any time.”
- “Whenever you find yourself on the side of the majority, it is time to pause and reflect.”
- “Age is an issue of mind over matter. If you don’t mind, it doesn’t matter.”
- “I don’t like to commit myself about heaven and hell – you see, I have friends in both places.”
- “When we remember we are all mad, the mysteries disappear and life stands explained.”
- “Thunder is good, thunder is impressive; but it is lightning that does the work.”
- “Forgiveness is the fragrance that the violet sheds on the heel that has crushed it.”

RELEVANTE KOMPETANSEMÅL

Utvalde formuleringar frå læreplanen som støttar det pedagogiske arbeidet med «Eg er i går». Frå læreplanen sin generelle del:

Det skapande mennesket

Særdrag ved mennesket er at det både kan fatte det tidlegare slektledd har tenkt og følt, bruke det dei har utretta og forma - og samtidig overskride dei grenser fortida sette ved nybrott og skaparkraft.

Oppfostringa skal gi elevane lyst på livet, mot til å gå laus på det og ønske om å bruke og utvikle vidare det dei lærer. Barn startar på eit stort eventyr som med hell og omsorg kan vare eit livsløp. Skolen må lære dei ikkje å vere redde, men å møte det nye med forventning og verkelyst. Han må skape trong til å ta fatt og halde fram. Han må opparbeide vilje til å komme vidare, og utvikle energi til å motstå eiga vegring og overvinne eigen motstand.

Kreative evner

Det fremste mål for utdanning er utvikling. Opplæringa skal møte barn, unge og vaksne på deira eigne vilkår og samtidig føre dei inn i grenseland der dei kan lære nytt ved å opne sinn og prøve evner.

Det samarbeidande mennesket:

Livskunnskap frå fellesskapet i skole og opplæring. Opplæringa må rettast mot dei personlege eigenskapane ein ønskjer å utvikle, og ikkje berre mot faginnhald. Nøkkelen er å forme ut omgivnader som gir rikt høve for barn og unge til å utvikle medvite samfunnsansvar og handlingskompetanse for rolla som vaksen.

Komptansemål i norsk etter 10. trinn.

Muntlig kommunikasjon

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- lytte til, oppsummere hovedinnhold og trekke ut relevant informasjon i muntlige tekster
- delta i diskusjoner med begrunnede meninger og saklig argumentasjon

Skriftlig kommunikasjon

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- skrive ulike typer tekster etter mønster av eksempeltekster og andre kilder

- gjenkjenne virkemidlene humor, ironi, kontraster og sammenligninger, symboler og språklige bilder og bruke noen av dem i egne tekster
- uttrykke seg med et variert ordforråd og mestre formverk, ortografi og tekstbinding
- skrive kreative, informative, reflekterende og argumenterende tekster på hovedmål og sidemål med begrunnede synspunkter og tilpasset mottaker, formål og medium

Språk, litteratur og kultur

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- beskrive samspillet mellom estetiske virkemidler i sammensatte tekster, og reflektere over hvordan vi påvirkes av lyd, språk og bilder